

DER ER I DEN GRAD JAZZ I AAL- BORG

Jazz Special har været på besøg i det nordjyske og fundet et omfangsrigt musikmiljø med ambitioner om at fjerne genreskel.

Tekst: Birger Thøgersen

Nordjylland er blevet sat på jazzens verdenskort, hvis man skal tro Jørgen Kjær Jacobsen.

Det var store ord i november 2019, da han som formand for Aalborg Stiftstidendes Fond overrakte NORDJYSKE Kulturpris til Kenneth Dahl Knudsen. Med hæderen fulgte 100.000 kroner. Dem investerede prismodtageren fluks i det lokale jazzmiljø.

—Vi skal blive bedre til at tale Nordjylland op. Ikke ned. Vi skal fejre succeserne, når de er der, lød det ved samme lejlighed fra NORDJYSKE Mediers chefredaktør Søren Christensen.

Det gjorde dagbladet NORDJYSKE så i fjor med en serie artikler med temaet: Jazzen vender tilbage.

Den har selvsagt aldrig været helt forsvundet fra byens musikscene. Eksempelvis blev Kenneth Dahl Knudsen i

2007 af MGK Nord kåret som årets talent og i 2010 som årets jazzmusiker af DMF Nordjylland. To år efter valgte han dog at forlade Aalborg for at slå sig ned i Berlin.

—Jeg rejste, fordi jeg dengang helt klart ikke havde mulighed for at agere, som jeg ønskede. Jeg ville leve som professionel. Det var vigtigt for mig at skabe musik på et højt niveau og spille med folk, som også kunne læse noder. Den scene var der ikke, siger han.

Han arbejdede med Berlin som base i tre år og rykkede så til København i yderligere tre år, før Aalborg trak, og han i 2018 vendte tilbage.

—Jeg fik job på musikkonservatoriet, men valgte også at flytte hjem, fordi jeg fik lyst til at være en del af noget nyt og gøre noget for den næste generation. Jeg ville være med til at skabe et miljø og en scene, så det ikke skal være nødvendigt af forlade byen, som det var for mig.

37-årige Kenneth Dahl Knudsen er i dag et kraftcenter for de aktiviteter, der de senere år har fået musikken til at gro og brede sig og Aalborg i markant stigende grad til at lyde af jazz. Verdenskort eller ej.

Som bassist, komponist og arrangør har han en international karriere og flere roste udgivelser med sig. Der har været bud efter ham verden over, og han har ved siden af egne orkestre spillet med talrige store navne.

Den nu 69-årige saxofonist Uffe Markussen er en anden god mand at have på banen. Han kan efter blandt andet 22 år i DR Big Band bidrage med en særlig viden og erfaring, eller som han siger:

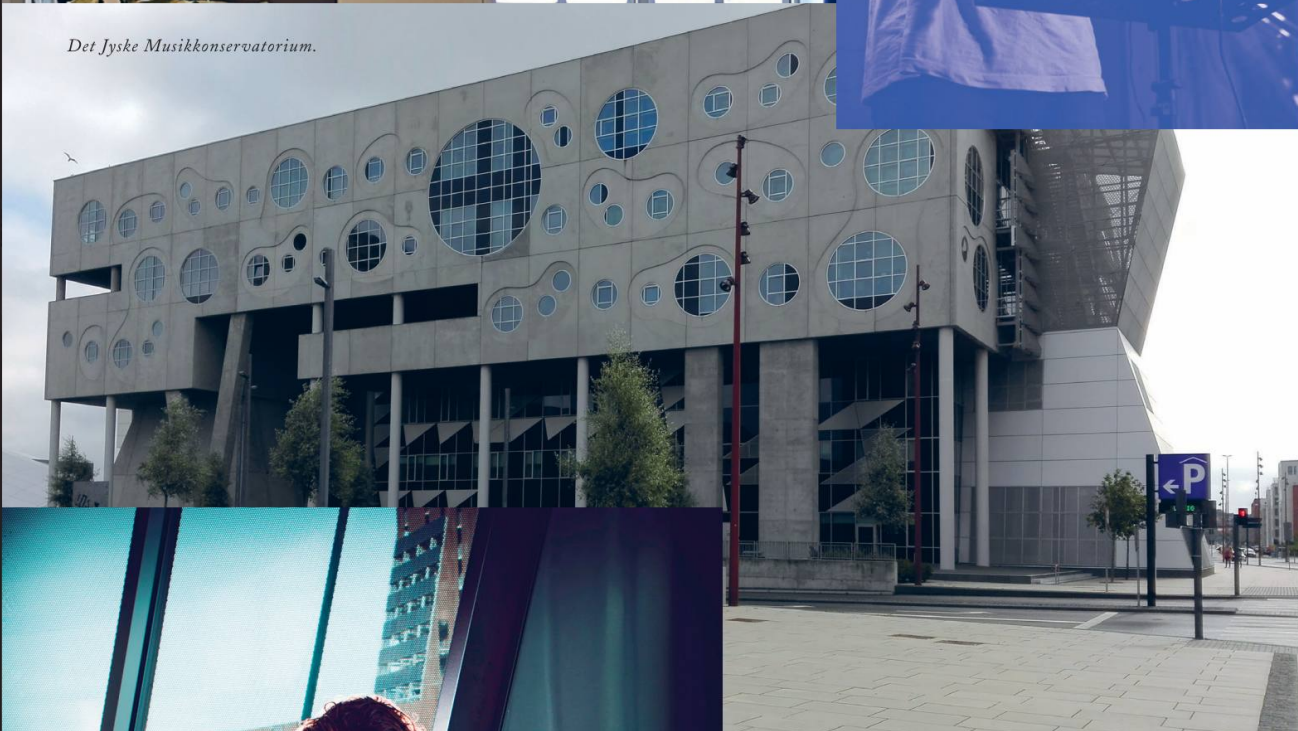
—Det er tilfredsstillende i så høj en alder at kunne give noget videre til de unge mennesker.

Han er opvokset i Frederikshavn og gik ikke kun til tandregulering, men købte også sin første Charlie Parker-plade i Aalborg.

Erik Lunde Michaelsen.

Det Jyske Musikonservatorium.

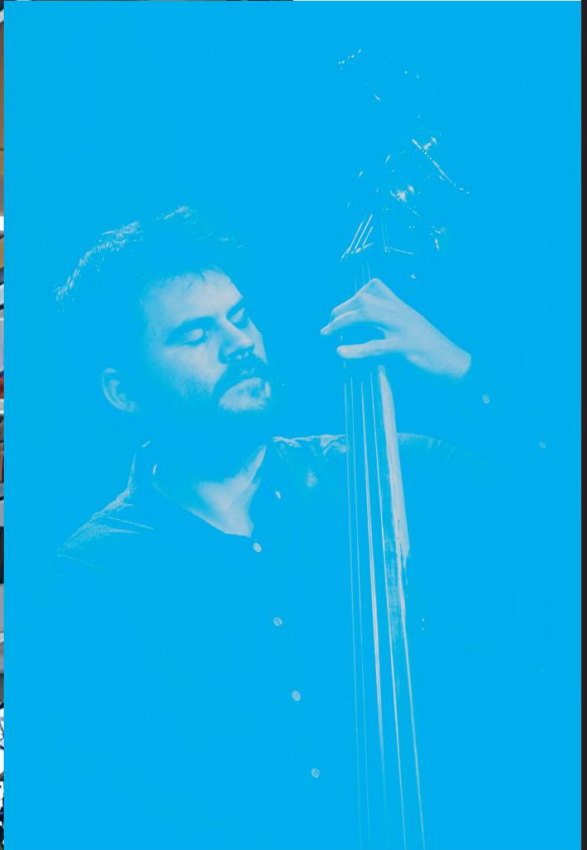
Kenneth Dahl Knudsen 2021. Foto: Lucas Illanes

Esben Wind Elvstrøm. Foto: Jesper Roland Jensen

*Anders Boye Knudsen 2021.
Foto: Tommaso Rampodo*

Ulf Maribusen

Jazz Special 174 / Side 48

Da Uffe Markussen i 2012 stoppede i DR Big Band, valgte han at flytte til Nordjylland og slå sig ned i en af familiens tidligere ejendomme en halv times kørsel fra Aalborg. Han underviser i dag som timelærer på musikkonservatoriet og er tillige et fremtrædende medlem af Nordkraft Big Band.

—Da jeg kom hertil var bandet mere amatøragtigt. Det havde ikke det niveau, det har nu. Det har klart udviklet sig, nye folk er kommet til, og nogle af dem spiller fremragende.

Orkestret, der bygger på den amerikanske bigband-tradition, havde i fjor eksisteret i ti år. De 17 musikere, som alle har en uddannelse fra et af landets musikkonservatorier eller universiteter, aflønnes for koncertvirksomhed. Ikke for prøvetimer. Økonomisk holdes foretaget oppe af kommunen og støtte fra Sydbank, Dansk Musiker Forbund, store private fonde som Nordea Fonden samt blandt andre Statens Kunstfond og Ben Webster Fonden. Målet er at få status af officielt, statsstøttet basisensemble for Nordjylland.

—Det er vigtigt at have et orkester som Nordkraft Big Band med et niveau, der får musikere til at blive. De kan altid tage på turne herfra. Og det er vigtigt at holde et niveau, der får folk til at rejse til Aalborg for at høre musik.

—Det gælder i det hele taget bredt, at kvaliteten er steget. Da jeg kom tilbage for otte år siden, mødte jeg ikke så mange gode musikere i byen, som jeg gør nu. Det er de seneste fem år kun gået fremad.

Nordkraft Big Band har arbejdet sammen med Sinne Eeg, Nikolaj Bentzon og Niels Jørgen Steen. Den amerikanske saxofonist Bob Mintzer har været forbi, det samme har Robben Ford og i perioder i 2018 og 2019 var den amerikanske bassist, komponist og arrangør John Clayton hentet til Aalborg som bandets kunstneriske leder.

—Han skabte en anden klang og fik det til at swinge på en ny måde. Han havde ikke den patriarkalske, konflikt-skabende tilgang, som jeg i min tid i DR Big Band oplevede hos Bob Brookmeyer. John Claytons ledelsesstil var en anden. Musikere skulle selv tage ansvar. Han stoppede musikken, når den lød rigtig godt, og spurgte: Hvorfor gør den det? Tænk jer om. Han gik den anden vej

rundt, og det var tankevækkende. Han forandrede for alvor orkesteret, fortæller Uffe Markussen.

En ny by

Aalborg promoverede sig engang som "byen med de rygende skorstene". En arbejderby præget af tung industri og en forlystelsesindustri med et blakket ry. I 1960 var omkring halvdelen af arbejdsstyrken beskæftiget med industri og håndværk. I 1970'erne begyndte det at vende, og omkring årtusindskiftet tjente 60 procent til dagen og vejen og en koncertbillet inden for servicefagene og den uddannelsessektor, der i dag er leveringsdygtigt i et levende og lydhørt publikum.

I 2005 var antallet af såkaldt ordinære indskrevne studerende på universitetet 9.922. Det steg samtidig med en øget internationalisering af institutionen til 16.867 i 2020. Læg til det, at tilgangen til Musikkonservatoriet, der i 2010 blev fusioneret med Det Jyske Musikkonservatorium i Aarhus, har bevæget sig samme vej. Konservatoriet har med adresse i Musikkens Hus fået upåklagelige, fysiske rammer. Og mens der for et årti siden hovedsagelig blev rekrutteret fra regionen, kommer ansøgerne nu ikke kun fra hele landet, men også Europa. Det kan mærkes og høres i musikmiljøet.

—Vi har måttet sige nej til kvalificerede ansøgere, fordi det politisk er bestemt, at vi kun må optage 105. Konservatoriets ry har spredt sig, og mange har opdaget, at der er andre muligheder end København og Berlin, siger konservatoriets leder, Esben W. Elvstrøm.

Konservatoriets nødlidende, klassiske afdeling blev afviklet i 2012, så stedet i dag alene rummer afdelinger for den rytmiske og den elektroniske musik.

—Det er ikke indlysende, at en by af Aalborgs størrelse skal have et musikkonservatorium, så vi har bevidst arbejdet på at blive synlige både nationalt og internationalt. Det er lykkedes. Vi har tydeliggjort ambitionsniveauet på flere områder og i arbejdet med nye studieplaner ramt den rigtige balance mellem håndværk og kunst. De studerende får basale kompetencer, så de evner at omstille sig og sætte sig ind i nye ting. De får færdigheder på et hovedinstrument og grundlæggende færdigheder inden for musikteori, horelære og så videre. Men det skal doseres, så der hele tiden er plads

til at arbejde med det kunstneriske udtryk. Vi har opprioriteret fokus på elevernes evne til at skabe deres egen musik. De skal have en kunstnerisk personlighed, og sangskrivning og komposition er blevet obligatoriske fag.

—Vi oplever en talentmasse af unge med originale ideer, og vi er med til at styrke fødekæden. Der er helt klart sket en udvikling på konservatoriet og i musikmiljøet, siger Esben W. Elvkjær.

Bredt udbud

Der bor blot 120.000 i selve Aalborg. Mens den skiftede identitet til det, de i dag kalder en moderne kulturby, spillede jazz en undervejs med skiftende intensitet og svingende opmærksomhed. Det er blevet grundigt beskrevet og illustreret i en bog fra Aalborg Universitetsforlag, og i den støder man jævnlige på Villy Moesgaard. Han er nu midt i 70'erne, men har ikke lagt saxofonen fra sig. Hans navn er med på programmet for sidste års december-koncerter i Center for Dansk Jazzhistorie. Det samme er *free-jazz*-foreningen Meutiviti, der præsenterer trommeslageren Jonas Kardyb, og Kennys Corner, der er et af Kenneth Dahl Knudsens projekter, med trommeslageren Emil de Wall som gæst.

Koncerterne blev saboteret af Corona-pandemien, men det er en anden historie.

Centeret for Dansk Jazzhistorie er i denne sammenhæng uomgængelig. Kenneth Dahl Knudsen kalder det sammen med musikkonservatoriet et omdrejningspunkt i jazzmiljøet. Eller som det også hedder: Leder du efter et sted, hvor du kan afholde din koncert, så tal med Tore. Han hedder Mortensen til efternavn og er leder af foretaget.

Normalt afvikles der månedligt fem-seks koncerter i centeret. En del arrangerer det selv, og er omgivelserne uprætentiøse og publikumsfaciliteterne overskuelige, så er den musikalske kvalitet på plads. På listen står eksempelvis Justin Kauflin, Thomas Fønnesbæk, Jesper Løvdal, Bo Stief, Steve Swallow, Christina Dahl, Nielas Knudsen og Sinne Eeg.

Tore Mortensen var som lektor på Musikvidenskabeligt Institut med til at etablere centeret i 2006. Det råder i dag over en af Europas største samlinger af plader, CDer, lydbånd, film, videoer, fotos, bøger, tidsskrifter og så videre. Ud over at fungere som forsknings- og informationscenter og åbent arkiv står centeret for en række udadvendte aktiviteter som foredrag, filmforevisninger og koncerter.

Det har siden 2015 haft status som en selvstændig, erhvervsdrivende fond, og budgettet på en halv million årligt dækkes for langt størsteparten af private fonde. Statsstøtte er der ingen af, og driften er i høj grad afhængig af frivillig arbejdskraft og ejeren af matriklen, som stiller den gamle ejendom gratis til rådighed. Tore Mortensen er officielt kurator, men det er ikke en titel, der udløser en løn. Eneste betalte ansatte er bibliotekaren Else Egeberg. Tore Mortensen:

—Jazzen har hele tiden været her, men der er ved at opstå en ny kultur. Der er kommet langt flere spillesteder, flere musikere og et nyt publikum. De studerende fra musikkonservatoriet er utroligt opsøgende. Der sker en masse på kryds og tværs, og der er opbakning fra miljøet og byen. Der er potentiale til at få det til at rulle og skabe nye aktiviteter på græsrodsniveau.

Førnævnte Meutiviti er et fællesskab af orkester-ledere og musikere, som har en svaghed for eksperimenterende jazz og fri improvisation. Eller som det hed, da formanden, den 30-årige Erik Michaelsen inviterede til en af de ugentlige koncerter, der med skiftende musikere er målet: Post-moderne, anarkistisk, sonisk improvisation er en ordentlig mundfuld, så vi har valgt at kalde det *free-jazz*.

—Vi har et publikum. Folk møder op. Da jeg kom hertil for fem år siden, skete der ikke så meget. Der var mere pop og rock. Siden har det, vi kalder jazz, udviklet sig. Det har nået et højt niveau, og der spilles vanvittigt mange gode koncerter. Aalborg er blevet en by, hvor man møder folk med åbne arme. Får man en ide, er der sjældent nogen, som er imod.

—Musikerne er i stigende grad blevet et turnerende folkefærd, men jeg håber de mange dygtige folk, der er her, vil blive. Verden er blevet mindre og Aalborg dermed større. Byen kan bruges som base, og selv har jeg ingen planer om at flytte. Man behøver ikke tage til Berlin for at høre Kurt Rosenwinkel.

Jazzsammenspil med adjunkt Søren Møller på Det Jyske Musikkonservatorium.

Center for Dansk Jazzhistorie

Meutiviti har tidligere hentet Laura Toxværd, Kresten Osgood og Anders Filipesen over. Mark Solborg og Simon Toldam er andre eksempler på musikere, de prøver at få involveret i det, der gerne skulle resultere i koncerter med nogle af de lokale musikere samt *workshops* og *artist talks*. Oven i det kommer så planlægningen af foreningens tiende festival til sommer.

Erik Michaelsen er kandidat fra musikkonservatoriet med trompeten som instrument, og han er frivillig i Center for Dansk Jazzhistorie.

—Det giver plads til de yngre, som gerne vil prøve noget af. Det inviterer og lægger gerne scene til nye projekter.

Åben Jam

OPEN JAZZ JAM er et af dem. Initiativet kom fra den 25-årige bassist Anders Boye Knudsen, som studerer på andet år på musikkonservatoriet.

—Jeg har selv oplevet, hvor skræmmende det er at stille op til en jamsession med mere erfarne folk, og så opdage, at man ikke kan følge med. Det er nervepirrende. Man kan lære meget af at komme ud på dybt vand, men det kan være svært for en begynder at tage springet. Her er det afgørende ikke deltagerens niveau. Det handler ikke om elite, men om bredde. Det vigtigste er at de får lov at spille med. Vi hjælper hinanden. Vi tager venligt imod dem, de får lov at bestemme toneart og tempo, og repertoire er typisk kendte og forholdsvis enkle kompositioner. *Autumn Leaves* plejer at være et godt startnummer. Og vi har hver gang et grundband, der ofte består af konservatorie-studerende, som kender konceptet.

Det kører normalt den første søndag i hver måned, og i vanlige tider møder typisk 10-15 unge musikere mellem 15 og 25 år op.

—Målet er at give dem selvtillid. Det skulle gerne være første trin på en trappe, der i bedste fald fører til at de spiller de-

ren egen musik og bliver så professionelle at de kan styrke jazzmiljøet og være med til at markedsføre Aalborg som jazzby.

Open Jazz Jam er med Anders Boye Knudsen som tovholder en del af foreningen Jazz9tus stiftet af Kenneth Dahl Knudsen, så hans eget navn ikke hver gang skal knyttes til den vifte af initiativer, han har gang i.

Jam-projektet og planer om at udbrede ideen ud over Aalborg fik sent forrige år bevilget 200.000 kroner fra Region Nord og 100.000 kroner fra Den Jyske Kunstfond. Det kan man tage som et udtryk for en generel velvilje. Ingen af de aktører i byens jazzmiljø, Jazz Special har talt med, har brokket sig over manglende støtte. Bestyrerne af både de private og officielle pengekasser synes indstillet på at bakke udviklingen op.

Jazzen har ikke sit eget etablerede spillested, men nyder godt af en øget vilje hos de eksisterende scener og byens cafeer til at tage musikken ind. Drejer det sig om tunge navne som Wynton Marsalis og Brad Mehldau står Musikkens Hus for præsentationen.

I begrundelsen for i 2019 at give Kenneth Dahl Knudsen den NORDJYSKE Kulturpris, lagde dommerkomiteen vægt på at ”han formår at skabe et rum for nye talenter, at formidle samarbejde på tværs af kunsten og at være med til at forandre det, de unge møder i den legendariske Jomfru Ane Gade”.

Igen jazz i gaden

Kenneth Dahl Knudsen har genindført jazzen i den mere berygtede end berømmede parade af værtshuse. Her åbnede i begyndelsen af 1970erne byens dengang eneste, egentlige jazzspillested, Jazzhus Louis, der i sine velmagtsdage havde besøg af blandt andre Stan Getz, Eddie ”Lockjaw” Davis og Harry ”Sweets” Edison. Kvaliteten kunne holdes oppe i knapt et årti. Tiderne og publikum skiftede, en yngre generation tog over, stedet skiftede for anden gang ejer, og jazzhuset lukkede i 1988.

Nu har nummer 23 jazz på plakaten hver 14. dag i natklubben El Mundo (når Corona-pandemien ikke har lukket stedet). Arrangøren er som nævnt Kenneth Dahl Knudsen.

—Jeg var træt af gadens dårlige ry. Jeg fik indført jazzkoncerter derinde, og

det er blevet en succes. Der er ofte fyldt op af unge, som måske ikke før lyttede til jazz. Nu får de kastet den i hovedet.

Kenneth Dahl Knudsens liv er infiltreret af musik. Den fylder i hans hverdag:

—Jazz9tus er mere en formidlingskanal end en forening. Vi arrangerer koncerter, vi henter de tunge drenge og piger herop, så de lokale musikere kan møde og prøve at spille med professionelle. Vi tager initiativer og skaber projekter, der skal give grobund for at musikerne kan blive i regionen og virke på højt niveau.

—Talentmassen og vækstlaget er der. De unge musikere er dygtigere, end jeg var i den alder, og frygten for at der ikke skulle være et publikum har vist sig ubegrundet. Byen har ændret sig, siden jeg forlod den i 2012. Økonomen er heldigvis god. Der er flere midler til kulturen, end der var for ti år siden, og vi får penge til det, vi gør. Der opstået en fællesskabsfølelse, og byen bakker op. Ellers kunne det ikke lade sig gøre.

I 2014 indviede byen på den centrale havnefront det spektakulære Musikkens Hus tegnet af det internationale arkitektfirma Coop Himmelb(l)au. Lidt længere henne, forbi universitets nybyggeri, finder man Utzon Center. Og lidt inde bagved i byen Center for Dansk Jazz Historie og byens enorme tidligere kraftværk. Det fungerer nu som det bredt favnende kulturhus Nordkraft, men holder vi os til kombinationen af stjernearkitekter og kultur, skal vi op til Kunsten, byens Museum of Modern Art, hvis hovedarkitekt var den finske Alvar Aalto.

De er alle et besøg værd. Et spørgsmål, som falder centerleder Tore Mortensen ind, er om der på baggrund af den nuværende udvikling kan tilføjes en ny, musikalsk profil. Kenneth Dahl Knudsen:

—Aalborg kan måske blive en jazzby med verdensklasse, men det kræver at vi vælger en anden retning end landets andre byer. At vi skaber vores egen lyd. Det kunne for eksempel ske gennem en satsning på at nedbryde grænser og vægge mellem genererne. Man kunne hente lydidealer fra pop og rock eller strygekvartetter. Der sker også en masse inden for elektronisk musik – det kan man opleve på musikkonservatoriet – og det er vigtigt at være åben over for disse ting. ■